

Een vertrouwd gezicht op het ROC Mondriaan

Hoe vervolgschoolcoaching oud-ISK-leerlingen helpt landen binnen het mbo

Door: Niki Moeken, Expertisecentrum ISK Delft

De overstap van de Internationale Schakelklas naar het mbo is voor veel nieuwkomersleerlingen een mijlpaal. Een opleiding kiezen. Een beroep leren. Een toekomst opbouwen. Tegelijkertijd is diezelfde overstap kwetsbaar. De vertrouwde structuur van de ISK valt weg, de verwachtingen worden hoger en dat terwijl de startende studenten zich nog volop in het tweedetaalverwervingsproces bevinden.

Vanuit deze gedachte biedt het Expertisecentrum ISK Delft vervolgschoolcoaching aan oud-ISK-leerlingen die zijn doorgestroomd naar mbo 2 of 3. Deze pilot - mogelijk gemaakt met subsidie van de Taalunie - heeft één duidelijk doel: zorgen voor een zachte landing in het mbo. Door naast hen te blijven staan en met hen mee te lopen, ook wanneer het moeilijk of spannend wordt.

De keuze voor de hogere niveaus van het mbo is bewust gemaakt. Waar binnen de entreeopleiding vaak nog veel begeleiding rondom de student georganiseerd is, wordt op niveau 2 en 3 namelijk veel meer zelfstandigheid verwacht. Studenten moeten daar zelf plannen, een stage regelen, verslagen maken en toetsen voorbereiden. Wanneer je het Nederlandse onderwijssysteem nog moet leren kennen en de taal aan het leren bent, kan dit veel tegelijk zijn.

Niet wachten tot de leerling uitvalt

We spreken met Yvonne van der Paardt. Als vervolgschoolcoach bij ISK Delft begeleidt zij oud-leerlingen die zijn doorgestroomd naar opleidingen in onder meer zorg, business en techniek. Haar werk begint vaak niet met een groot plan, maar met een berichtje. Of met een leerling die na maanden stilte opeens weer contact zoekt: ‘Juf, mag ik langskomen?’

Dat leerlingen haar weten te vinden, is geen toeval. Het is het resultaat van jaren investeren in vertrouwen. ‘Oprechte belangstelling, naast hen gaan staan en continuïteit’, vertelt Yvonne als haar wordt gevraagd wat helpt om de drempel laag te houden. ‘Steeds blijven volgen: hoe is het nu? Ben je deze week naar school geweest? Hoe is het met je stage? Je moet daarin zelf het voortouw nemen, in plaats van wachten tot zij naar jou komen.’ Dat klinkt eenvoudig, maar dat is het niet. Vervolgschoolcoaching is geen strak afgebakend halfuurtje per week. Soms is er een kort appje nodig en soms heb je een gesprek van twee uur. Ook de plek van begeleiding is maatwerk. Hoewel Yvonne de studenten meestal op het ROC ziet, wil

een student die zich schaamt omdat hij al lang niet op school is geweest, misschien liever ergens anders afspreken. Dan wordt het de bibliotheek. Of een rustige hoek in de kantine. Het uitgangspunt is echter steeds hetzelfde: wat heeft deze student nu nodig om weer een volgende stap te zetten?

*‘Als jij er niet was geweest, had ik mijn opleiding niet afgemaakt.’
- Gecoachte student*

Van taalvraag tot familie zorgen

De vragen waarmee studenten bij Yvonne komen, lopen sterk uiteen. Sommige zijn praktisch: ‘Ik kan geen stage vinden.’ ‘Wil je me helpen oefenen voor Nederlands?’ ‘Voldoet mijn verslag aan de eisen?’ Andere vragen gaan juist over motivatie of loopbaanoriëntatie: ‘Ik denk erover na om te stoppen met mijn opleiding.’ ‘Ik wil wisselen van opleiding.’ Of: ‘Wat kan ik worden als ik elektrotechniek ga doen?’ En geregeld zit er onder de schoolvraag een veel groter verhaal: ziekte in de familie, geldzorgen, rouw, spanning, schaamte of de druk om te werken.

Juist dit laatste maakt vervolgschoolcoaching voor oud-ISK-leerlingen zo belangrijk. Uitval ontstaat immers lang niet altijd doordat een student het niveau cognitief niet aankan. Vaak spelen andere factoren mee: weinig steun vanuit huis, financiële verantwoordelijkheid voor familie, onzekerheid over de taal, moeite om hulp te vragen of simpelweg niet weten hoe het systeem werkt. Yvonne ziet dat scherp. ‘Deze leerlingen willen heel graag leren’, zegt ze. ‘Maar de omstandigheden zorgen er soms voor dat dit tijdelijk niet gaat’.

Yvonne heeft zich de afgelopen tijd verdiept in de problematiek van jongeren die naar Nederland vluchten. Hieronder bevinden zich veel AMV’ers met hun eigen, specifieke problemen. Ze geeft een voorbeeld dat ze in de praktijk vaak tegenkomt. Veel jongeren werken hard naast school en maken soms zoveel uren dat school erdoor in de knel komt. Dit doen ze niet omdat ze hun opleiding onbelangrijk vinden, maar omdat zij geld naar huis moeten sturen of zich verantwoordelijk voelen voor hun gezin. Dat vraagt van een coach meer dan de student vertellen dat een diploma in Nederland belangrijk is. Het vraagt om meedenken binnen de realiteit van de student: hoe houden we de opleiding haalbaar, terwijl werken voor jou voorlopig een gegeven is?

Hoewel de studenten op de ISK een taalboost hebben gekregen, blijft ook in het mbo de NT2-ondersteuning cruciaal. In de beroepsopleiding krijgt Nederlands namelijk nieuwe vormen: vakwoorden in de zorg, veiligheidsinstructies in de techniek, zakelijke communicatie bij business of reflecties op stagewerkzaamheden. De vervolgschoolcoach helpt studenten om die taalvragen concreet te maken. Wat vraagt dit verslag van jou? Welke woorden heb je daarvoor nodig? Hoe bouw je een antwoord op? Daarbij neemt de coach het werk niet over, maar helpt de student grip krijgen op wat er gevraagd wordt.

Een brug tussen ROC en ISK

Met de vervolgschoolcoaching worden bruggen gebouwd tussen de ISK en het ROC. Hoe deze samenwerking verloopt, is per opleiding anders. Bij sommige teams voelt de samenwerking al als een gedeelde verantwoordelijkheid en is er veelvuldig sprake van kennisdeling. Bij andere opleidingen staat dit nog in de kinderschoenen. Dat Yvonne sinds dit schooljaar letterlijk toegang heeft tot het mbo en met haar pasje de verschillende afdelingen op kan, maakt verschil. 'Als je fysiek aanwezig bent, gaat het stromen', vertelt ze. 'Je komt studenten tegen, collega's van het mbo zien je en het contact wordt makkelijker gelegd.'

Op de plekken waar de samenwerking goed loopt, is de opbrengst tastbaar. Ter illustratie noemt Yvonne de samenwerking met een mentor binnen Business. Bij gesprekken over examendossiers sluit Yvonne aan en schrijft zij mee: wat moet nog gebeuren, welke onderdelen ontbreken en welke acties zijn nodig? Dit pakt ze vervolgens op met de studenten. Stap voor stap. 'Heb je dit gehaald? Heb je dat ingeleverd? Weet je nog dat dit morgen moet?' Ze gaat hiermee naast de student staan en dat kan het verschil maken.

'Jij vertegenwoordigt mijn vader, mijn moeder, mijn broertjes, mijn zusjes. Omdat jij er bent, heb ik het gevoel dat mijn familie er ook is.'

- Student over Yvonne die bij zijn diploma-uitreiking aanwezig was

Positieve ervaringen, vervolg in zicht

De pilot van het Expertisecentrum ISK Delft sluit aan bij een bredere beweging in het nieuwkomersonderwijs. Steeds nadrukkelijker klinkt de vraag hoe scholen de overgang van ISK naar vervolgonderwijs niet alleen administratief, maar ook pedagogisch en didactisch goed kunnen organiseren. Daarom gaat het Expertisecentrum ISK Delft komend jaar door met vervolgschoolcoaching in het mbo. De positieve ervaringen laten zien dat de aanpak voorziet in een behoefte. Studenten vinden hun weg terug naar een vertrouwd persoon. Mbo-opleidingen krijgen een aanspreekpunt dat de achtergrond van de leerlingen kent en de ISK krijgt beter zicht op wat leerlingen na uitstroom daadwerkelijk tegenkomen. Hierdoor kan ook de voorbereiding op de doorstroom worden versterkt.

Wat Yvonne's wens is voor de komende jaren? Een nog meer verregaande samenwerking tussen ISK en mbo. 'Minder pionieren, meer structurele verbinding. Niet afhankelijk van toevallige contacten, maar stevig ingebed in werkwijzen, overlegmomenten en een gedeelde verantwoordelijkheid'. Voor andere ISK's, roc's en vervolgschoolcoaches ligt daar misschien wel de belangrijkste les. Vervolgschoolcoaching begint niet bij een gestructureerde aanpak, maar bij de relatie. Bij iemand die blijft vragen: ben je geweest, lukt je verslag, heb je je stage al gevonden, wat maakt dat je niet durft te gaan? Bij iemand die begrijpt dat taalontwikkeling, studievoortgang en welbevinden niet los van elkaar bestaan. En bij onderwijsinstellingen die samen de handen ineen durven slaan en zich voor elkaar openstellen.

Een zachte landing vraagt tijd. Maar soms begint die met iets heel kleins: een bekend gezicht in een onbekend gebouw.